

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2008. évi április hó 18. napján és a 2008. évi szeptember hó 26. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta, és a 2008. évi október hó 7. napján nyilvánosan kihirdette az alábbi

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt a **vádlott** ellen indult büntetőügyben a Tolna Megyei Bíróság 8.B.146/2006/53. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

- a tényállás 2/a. és 2/d. pontjában leírt 2 rb. a Btk.170.§ (1) bekezdésében meghatározott testi sértés vétsége, és a 2./ pontban leírt, a Btk.174.§-ában meghatározott kényszerítés büntette vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti;
- a tényállás 1./ pontjában leírt cselekményeket 1 rb. a Btk.170.§ (1) bekezdésében meghatározott és az (5) bekezdés II. fordulata szerint minősülő testi sértés büntettének, és a Btk.321.§ (1) bekezdésében meghatározott rablás büntettének minősíti;
- a kiszabott főbüntetést 7 (hét) év börtönre enyhíti;
- a bűnjelként lefoglalt 9 db kézzel írott levélnek az iratok mellékleteként történő kezelését rendeli el;
- a vádlott helyesen az elsőfokú eljárásban felmerült 815.903 (nyolcszáztizenötezer-kilencszázhárom) forint bűnügyi költséget köteles megfizetni az államnak, míg az állam által viselendő bűnügyi költség összege helyesen 175.126 (százhetvenötezer-százhuszonhat) forint.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a tényállás 3./ pontjában leírt cselekmény a Btk.316.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés b/1. pontja szerint minősülő lopás büntette.

Kötelezi a vádlottat, hogy fizesse meg az államnak a másodfokú eljárásban felmerült 65.700 (hatvanötezer-hétszáz) forint bűnügyi költséget.

Az elsőfokú bíróságot összbüntetési eljárás lefolytatására hívja fel.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész a vádlott terhére, a büntetés súlyosítása érdekében, hosszabb tartamú fő- és mellékbüntetés kiszabása végett élt jogorvoslati kérelemmel. A vádlott és védője felmentésért fellebbezett.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában és a nyilvános tárgyaláson jelen lévő képviselője útján - az ügyészi fellebbezést fenntartva - a fő- és mellékbüntetés súlyosítására tett indítványt. Hasonlóképpen fenntartotta fellebbezését a vádlott és védője is.

A másodfokú bíróság a jogorvoslattal megtámadott határozatot a Be.348.§ (1) bekezdése értelmében - a (2) bekezdésben írt korlátok között - a megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül. Nem képezték tehát a fellebbezési eljárás tárgyát az elsőfokú ítélet felmentő rendelkezései.

A másodfokú bíróság a felülbírálat során észlelte, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a Be.351.§ (2) bekezdés a) pontja, b) pont II. fordulata és d) pontja alapján megalapozatlan: a tényállás nincs kellően felderítve, a megállapított tényállás hiányos, illetve az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

A megalapozatlanság kiküszöbölése érdekében a másodfokú bíróság a Be.353.§ (1) bekezdése alapján bizonyítás felvételét rendelte el, és a fellebbezési tárgyaláson ismételten meghallgatta dr.**szakértő1** és dr.**szakértő2** igazságügyi orvosszakértőket.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Be.352.§ (1) bekezdésének a) pontjára figyelemmel - ennek során a bizonyítékokat a Be.352.§ (3) bekezdésében foglalt felhatalmazásnak megfelelően az elsőfokú bíróságtól részben eltérően értékelve - az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:

A Szekszárdi Városi Bíróság 32.Fk.541/2004/30. számú ítéletével a vádlottat 3 rb. lopás büntette mellett 6 rb. lopás vétsége, rongálás vétsége, garázdaság vétsége és könnyű testi sértés vétsége miatt ítélte pénzbüntetésre.

A fenti ítélet 13. pontjában leírt bűncselekmény tényállása szerint a vádlott 2003. október 9-én délután N.....on a Patkó Csárdában szórakozott, amikor azt javasolta társának, hogy a **sértett**i utcai lakásából - mely soha nincs zárva - hozzanak el értéktárgyakat. Ennek megfelelően a délután folyamán - a sértett távollétét kihasználva - egy kanapét, egy szekrényt és egy varrógépet vittek a házból a kerítéshez közelebb lévő préházba. Később, 22 óra 30 perckor visszatértek az ingatlanhoz annak érdekében, hogy az összekészített tárgyakat elvigyék. A rendőrjárőr azonban tetten érte őket, így az összesen 20.500 forint összegű kár lefoglalással megtérült (a *Szekszárdi Városi Bíróság 32.Fk.541/2004/30. számú ítélete az elsőfokú bíróság iratai között 47. sorszám alatt*).

A Paksi Városi Bíróság B.16/2006/25. számú ítélete a Tolna Megyei Bíróság Bf.117/2006/5. számú határozata folytán emelkedett jogerőre (a *vádlott erkölcsi bizonyítványa a másodfokú bíróság iratai között 6. sorszám alatt*).

A **sértett** 1939. július 30-án született, a sérelmére megvalósított cselekmény idején 64 éves volt.

A sértetti utca 7. szám alatti családi háza földszintes, sátozott épület. A ház mellett az utcafronton egy kb. 10 méter hosszú, átlagosan 160 centiméter magas betonelemekből épült kerítés húzódik, középtájt hasonló méretű, vaslemezről készült bejárati ajtóval és kapuval. Az udvar az épület hátsó traktusáig nyúlik, majd azt egy korrodált vashuzal kerítés választja el a hátsó udvartól és a telek többi részétől.

A kaputól balra egy különálló melléképület áll, amelynek egyik keskenyebb fala az utcafrontra néz. Az épület folytatásában a pinceboltozat földdel takart része látható.

A bejárati kaputól egy kb. 8 méter hosszú, középtájt jobbra kanyarodó betonjárda vezet a lakóépületig, amely mintegy 10 méter hosszú, 6 méter széles. A végében egymáshoz építve két, egyenként fél-fél méterrel keskenyebb - 6-6 méteres - melléképület áll.

Magát a főépületet *üvegezett, verandás folyosó* választja el az udvartól, egy ugyancsak üvegezett, kétszárnyú bejárati ajtóval. Ezzel szemközt, az említett folyosó másik oldalán található a *konyhába* vezető ajtó. Ez utóbbi helyiségből nyílik jobbra az utcai, balra pedig az udvari szoba bejárata. Az udvari szobából egy további ajtón keresztül lehet eljutni az épület utcafronttól legtávolabbi helyiségébe, a *fürdőszobába* (*helyszíni szemléről készült jegyzőkönyv a nyomozati iratok 103-163. oldalán*).

A vádlott a Szekszárdi Városi Bíróság által elbírált és fent már részletezett eseten kívül - részben egyedül, részben **tanú1** -el és **tanú2** -el - is követett el büntetendő cselekményeket a **sértett** sérelmére; többször járt házában, illetve az utcán is vett el tőle pénzt. Ezek pontos részletei azonban az eljárás során nem voltak feltárhatók.

A **sértett** a sérelmére elkövetett jogsértések miatt egyetlen esetben sem élt feljelentéssel. Jogi lépést akkor sem tett, amikor 2003-ban - közelebbről ugyancsak meg nem határozható időpontban - ismeretlen személyek elvitték OTP betétkönyvét. Ettől kezdődően azonban számlájáról - melyen 1.000.000 forintot meghaladó megtakarítása volt - nem vett fel pénzt, holott korábban minden hónapban 10.000 forinttal egészítette ki nyugdíját.

(A vádlott tanúvallomása a nyomozati iratok 647. oldalán, **tanú2** tanúvallomása a nyomozati iratok 783-785. oldalán és a 28. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 10-13. oldalán; **tanú3** tanúvallomása a nyomozati iratok 681. oldalán, **tanú4** tanúvallomása a 19. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 23. oldalán.)

2003 decemberében - pontosan meg nem állapítható időpontban - a vádlott arra igyekezett rábeszélni barátait, **tanú2**-t és **tanú5**-t, hogy közösen kövessenek el újabb vagyon elleni bűncselekményt a **sértett** sérelmére, hatoljanak be annak házába. Amennyiben a sértett észrevenné őket, a vádlott „majd leveri az öreget”. A társai azonban nem vállalkoztak a bűncselekmény elkövetésére.

2004 januárjában - a cselekmény elkövetése előtt néhány nappal - a vádlott hasonló ajánlatot tett rokonának, **tanú6**nak is. Elmondta, hogy „nem nagy ügy, ha balhézik, pofon lehet vágni, de nem olyan az öreg”. Ebbe azonban **tanú6** sem egyezett bele.

(**tanú2** fentebb idézett tanúvallomásai; **tanú5** tanúvallomása a nyomozati iratok 845-847. oldalán, illetve a 19. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 29. oldalán; **tanú6** tanúvallomása a 19. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 14-15. oldalán, gyanúsítottként tett vallomása a nyomozati iratok 625. oldalán, **tanú7** tanúvallomása a 8. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 9. oldalán.)

A sértett helyesen 2004. január 19-én kora délután vette fel a nyugdíját, melynek összege 30.826 forint volt. (**tanú3** tanúvallomása a nyomozati iratok 681. oldalán.)

A vádlott 2003 decemberétől szülei N....., V..... utca 24. számú házában élt együtt a nála csaknem tizenkilenc évvel idősebb **tanú7**val. Bár időközben élettársa banki kölcsönből megvásárolta a N....., V..... utca 37. szám alatti ingatlant, 2004 januárjában még nem laktak itt folyamatosan; hetente csak egy-két alkalommal fűtötték be a V..... utcai házat, és az éjszakát csak ezeken a napokon töltötték itt.

2004. január 20-án a vádlott és **tanú7** 19 óra után érkezett a V.....i utcai ingatlanba: befűtöttek és elhatározták, hogy itt fognak aludni. Innen 20 óra 15 perc tájban a vádlott egyedül indult el a közelben lévő Patkó Csárdába cigarettát és üdítőt vásárolni. Ekkor az élettársa tulajdonát képező drapp alapszínű, ujjatlan mellényt viselte.

A vádlott 20 óra 45 perc és 21 óra 45 perc között - pontosabban meg nem határozható időpontban - tért haza. Átöltözött, a drapp alapszínű mellényt is levetette, majd élettársával a N..... központjában lévő Napsugár Presszóba mentek. Kb. 24 óra tájban tértek vissza a V.....i utcai lakásba, ahonnan az éjszaka folyamán már egyikük sem távozott el.

*(**tanú7** tanúvallomása a nyomozati iratok 653-655., valamint 659-661. oldalain, gyanúsítottként tett vallomása a nyomozati iratok 1144-1147. oldalain; a vádlott tanúvallomása a nyomozati iratok 645-647. oldalán, gyanúsítottként tett vallomása a nyomozati iratok 1193. oldalán.)*

Az ítéleti tényállás 5. oldal 3-4. bekezdéseit a másodfokú bíróság mellőzte, helyükbe a következő szöveg került:

A vádlott 2004. január 20-án **tanú7** házából történt távozása és az ide való visszaérkezése, tehát 20 óra 15 és 21 óra 45 perc között - pontosan meg nem határozható időpontban - egyedül, vagy ismeretlenül maradt társával a sértett házában járt abból a célból, hogy nyugdíját megszerezze. Az itt történt eseményekkel kapcsolatban mindössze az volt megállapítható, hogy a vádlott a sértett pénzének megszerzése érdekében őt házának bejárati ajtaja előtt, a folyosón, a konyhában vagy az udvari szobában legalább két alkalommal ököllel, nagy erővel arcul ütötte, majd mintegy 30.000 forintját megszerezve távozott.

Nem nyert bizonyítást, hogy a vádlott a bűnjelként lefoglalt barna színű vászonkötéses énekeskönyvet ezen az estén vitte el a sértett házából.

A **sértett** az ütések következtében az orrcsont orrgyököt is magában foglaló darabos, szilánkos törését, a bal oldali arccsontok területében a járomcsont, valamint a bal oldali felső állkapocs-csont darabos, szilánkos törését, jobb oldalon a felső állkapocs-csont darabos, szilánkos törését, a kemény szájpad mindkét oldalon fellelhető leválását, darabos törését szenvedte el, mely sérülések gyógytartama egyenként és összességükben is nyolc napon túli volt.

Az elsőfokú ítéletben leírt egyéb külső sérülések - a jobb vállcsúcson, a bal comb, valamint a jobb comb belső felszínén, a jobb kéz második ujján, valamint a herezacskón - nem feltétlenül direkt bántalmazástól keletkeztek, azok elesés, illetve az agónia során is létrejöhetnek.

Az ítéleti tényállás 6. oldal 1-5. bekezdéseit a másodfokú bíróság mellőzte, helyükbe a következő szöveg került:

A bántalmazás következtében a **sértett** a 2004. évi január hó 21. napjára virradó éjszaka - pontosan meg nem állapítható időpontban, de legkorábban a bántalmazástól számított egy óra elteltével - elhunyt.

Halálának közvetlen oka heveny szívelégtelenség volt, melynek kialakulásában a fentiekben részletezett arccsontok többszörös darabos törése nyomán fellépő vérvesztés, illetve traumás vérzéses sokk mellett természetes okú megbetegedései - súlyos fokú koszorús verőér elmeszesedés, a szívizomzatban már meglévő apróbb hegesedések - részoki szereppel bírtak.

Az elszenvedett sérülések - bár jelentős vérzéssel és fájdalommal jártak - a legfeljebb igen rövid idejű eszméletvesztéstől eltekintve, nem tették a sértettet mozgás-, illetve cselekvőképtelenné, nem eredményeztek önmentésre képtelen állapotot. Szakszerű orvosi segítség esetén életben maradásának reális esélye lett volna.

(Dr.szakértő1 igazságügyi orvosszakértő és dr.H.J. kórboncnok főorvos által adott szakvélemény a nyomozati iratok 235-237. oldalain. Dr.szakértő1 igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye a nyomozati iratok 249. oldalán, valamint a tárgyaláson történt meghallgatása során előterjesztett véleménye a 28. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 19-21. oldalán. Dr.szakértő2 igazságügyi orvosszakértőnek az elsőfokú eljárásban adott szakvéleménye az elsőfokú iratok 43. sorszáma alatt, valamint a másodfokú eljárásban dr.szakértő1 és dr.szakértő2 szakértők meghallgatásáról felvett 11. sorszámú jegyzőkönyv 3-5. oldalán.)

Miután a **sértett** 2004. január 21-én szokásától eltérően a reggeli, illetve a délutáni nyitáskor sem jelent meg a Honti italboltban, annak üzletvezetője, **tanú4** 15 óra 02 perckor értesítette a rendőrséget.

A sértett holttestét a bejelentés nyomán, az államigazgatási eljárás szabályai szerint lefolytatott szemle során, 15 óra 10 perckor találták meg házának udvari szobájában. A holttest a helyiség fürdőszobával határos fala mellett lévő ágyon, a bal oldalán feküdt, lábai az ágyról lelógtak, kezeit maga előtt tartotta.

A szemle során a ház bejárati ajtaja előtt, a folyosón, a konyhában, az udvari szobában - a padlón, az ágyon, a földön fekvő párnán, illetve a fürdőszobába vezető ajtón a kilincs magasságában és közvetlenül mellette, a csempén - észleltek vérszenyeződést (**tanú4** tanúvallomása a nyomozati iratok 759-761. oldalán, helyszíni szemléről készült jegyzőkönyvek a nyomozati iratok 103-119., illetve 167-179. oldalain).

A vádlott által a cselekmény elkövetésekor viselt drapp alapszínű, kék bélésű ujjatlan mellény lefoglalására 2004. január 24-én került sor. Az annak bal mellrészén talált 2 db gombostűfejnyi, és a jobb mellrészén talált 1 db gombostűfejnyi halvány, barnás szennyeződés a sértett véréből származik.

(Lefoglalásról készült jegyzőkönyv a nyomozati iratok 551-557. oldalán, dr.szakértő3 igazságügyi hemogenetikus szakértő szakvéleménye a nyomozati iratok 351. oldalán.)

A másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítélet 7. oldalának 4-5. és 8. oldalának 4. bekezdését, ezek helyébe a következő szöveg került:

A vádlott 2003. december 26-án szülei N....., V..... utca 24. szám alatti lakásán bántalmazta az élettársi kapcsolat megszüntetését kilátásba helyező **tanú7**t.

A szobából a konyhába rángatta élettársát - aki ennek következtében karjával az ajtónak vágódott -, majd több alkalommal arcul ütötte őt. A bántalmazás további részletei az eljárás során nem voltak feltárhatók. **tanú7** a karján és az arcán nyolc napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.

A 2005. szeptember 28-át megelőző hétvégén - közelebbről meg nem határozható időpontban - a vádlott ismételt vita után a V..... utca 37. számú ingatlanban bántalmazta élettársát, akit több alkalommal arcul ütött. Ennek következtében **tanú7** az arcán nyolc napon belül gyógyuló - közelebbről meg nem határozható - sérüléseket szenvedett.

tanú7 mindkét cselekmény vonatkozásában 2006. május 2-án terjesztett elő magánindítványt (*nyomozati iratok 547. oldalán*).

Az ekként kiegészített, illetve helyesbített tényállás a másodfokú bíróság megítélése szerint most már mentes a Be.351.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól. Ezért az a Be.352.§ (2) bekezdése értelmében irányadó volt a fellebbezési eljárásban is.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást az eljárási törvény rendelkezéseinek megtartásával folytatta le. A feltárt bizonyítékok kellő részletességű, egyenként és összefüggéseikben történő értékelésével, illetve ezzel összefüggésben az indokolási kötelezettségnek az ügy tárgyi súlyával arányban álló terjedelmű és meggyőző erejű teljesítésével azonban adós maradt. Elsődlegesen ez vezetett az ítéleti tényállás részbeni megalapozatlanságához, a Be.4.§ (2) bekezdésében megfogalmazott eljárásjogi alapelv sérelméhez: bizonyítékokkal kellően alá nem támasztott, kétséget kizáró bizonyossággal nem bizonyított terhelő ténymegállapításokhoz.

Ugyanakkor ezeket a hiányosságokat a másodfokú bíróság nem találta olyan súlyúaknak, amelyek az ítéletnek a Be.373.§ (1) bekezdés III/a. pontjára, illetve a Be.376.§ (1) bekezdésére alapított hatályon kívül helyezését eredményezték volna.

A tényállás *II/1. pontjában* leírt legsúlyosabb cselekmény vonatkozásában azt szükséges kiemelni, hogy megnyugtató módon, csaknem azonos tartalmú bizonyítékok alapján sikerült feltárni a sértett életkörülményeit, szokásait, anyagi

helyzetét (**tanú8**, **tanú3**, **tanú9**, **tanú10**, **tanú11**, **tanú12**, **tanú4** és **tanú13** tanúk vallomásai). Hasonlóképpen az elkövetést megelőző nap történéseit, közöttük azt, hogy a sértett 2004. január 20-án 17 óra tájban indult haza a Honti kocsmából, ahol a reggeli nyitáskor már nem jelent meg (**tanú8**, **tanú10** és **tanú4** vallomásai).

A fenti adatok egybevetése alapján nyilvánvaló - bár némi zavart okozott **tanú9**nek a nyomozás kezdeti szakaszában tett, az egyéb bizonyítékokkal ellentétes, utóbb visszavont tanúvallomása -, hogy a sértett bántalmazására a fenti két időpont között került sor.

Ugyanakkor - a szükséges helyszíni vizsgálatok elmaradása folytán - az orvosszakértők nem tudták megállapítani a sértett halálának pontos időpontját.

Megnyugtatóan tisztázhatók voltak a vádlott személyiségének főbb vonásai, nagyfokú agresszivitása, az általa a sértett sérelmére korábban elkövetett büntetendő cselekmények egyes adatai (**tanú8**, **tanú7**, **tanú14**, **tanú11**, **tanú4** tanúvallomásai, illetve **szakértő4** pszichológus szakértő szakvéleménye).

Bizonyítást nyert az is, hogy a vádlottat e cselekményeket követően is, szinte állandó jelleggel foglalkoztatta a sértettől történő, személy elleni erőszak alkalmazásától sem visszariadó pénzszerzés lehetősége. **tanú2**, **tanú5** és **tanú6** egyező előadása szerint 2003 decemberében és 2004 januárjában is tett ajánlatot az említett személyeknek ilyen cselekmények közös elkövetésére.

A vádlottnak a sértett halálában való érintettségét a másodfokú bíróság számára is megnyugtatóan bizonyította a hemogenetikai szakvélemény természettudományos bizonyossága. Az elsőfokú bíróság igen részletes bizonyítást folytatott le a sértett vérének a vádlott által viselt mellényre kerülése körében, ennek értékelését az ítélet indokolásában részletesen kifejtette; ezzel a másodfokú bíróság mindenben egyetértett.

Az elsőfokú bíróság érveit mindössze annyiban volt szükséges kiegészíteni, hogy a vádlott a sértett vérével való vétlen érintkezésre vonatkozó védekezését csak a hemogenetikai szakvélemény ismertté válása után, az előzetes letartóztatásának elrendelésekor tartott bírói meghallgatásán terjesztette elő; korábban ezzel ellentétes, ezt kizáró vallomásokat tett (nyomozati iratok 1009. és 1193. oldal). Ugyanakkor a sértettel az elkövetés előtti napokban találkozó személyek közül senki nem tett említést a sértetten észlelt olyan sérülésről, amely vérének a vádlott mellényére kerülését akár valószínűsítette volna.

Lényeges, ugyancsak természettudományos megalapozottságú bizonyítékok voltak dr.**szakértő1** és dr.**szakértő2** igazságügyi orvosszakértők aggálytalan szakvéleményei, illetve az államigazgatási és a büntetőeljárás szabályai szerint lefolytatott helyszíni szemlék jegyzőkönyvei. Különösen az említett szakértőknek a fellebbezési tárgyaláson tett határozott és egybehangzó szóbeli kiegészítései alapján kellett a tényállásnak a sértettet ért erőbehatások számát és jellegét, a halál

legkorábbi időpontját, a sértettnek a bántalmazás utáni mozgási lehetőségeit, túlélési esélyeit érintő részét számottevően helyesbíteni.

A másodfokú bíróság megítélése szerint ugyanis a sértett házában történt eseményekkel kapcsolatosan csak a fenti bizonyítékok egybevetéséből megállapítható adatokat lehetett kétséget kizáróan bizonyítottnak tekinteni. Ennek indokai a következők:

A vádlott az eljárás során a hatóságok előtt eltérő tartalmú vallomásokot tett, előadását igyekezett az általa ismert bizonyítékok tartalmához, vélt vagy valós eljárásjogi érdekeihez igazítani. Szavahihetőségének hiányára a különböző szakértők közreműködésével készült ideg-elmeorvosi, illetve pszichológiai szakvélemények is utalnak.

A büntetőeljárás megindulását követően a vádlott több személynek is nyilatkozott a terhére rótt bűncselekmény elkövetésében játszott szerepéről. Közülük az eljárás során az ún. zárkatársak - **tanú15**, **tanú16**, ifj.**tanú17** és **tanú18** -, illetve élettársa, **tanú7** tettek értékelhető vallomást.

Az említett vallomásokat egybevetve az volt megállapítható, hogy a vádlott a fenti, a közlés tartalmából következően bizalmába fogadott személyeknek is egymással homlokegyenest ellentétes, egymást kölcsönösen kizáró részleteket közölt a terhére rótt bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban; ezek a részletek több vonatkozásban szembenálltak azokkal a tényekkel is, amelyek a másodfokú bíróság megítélése szerint a sértett életkörülményeivel, bántalmazásával kapcsolatban egyéb bizonyítékok alapján megnyugtatóan megállapíthatóak voltak.

Így például **tanú15** és **tanú16** tanúknak a vádlott rövid időn - egyetlen napon - belül két különböző változatban mondta el az eseményeket.

Az első szerint éjszaka, hajnali egy óra körül egy Kisgagarin becenevű, falubeli ismerőseivel hatoltak be a sértett házába, aki azonban felébredt és baltával támadt rájuk. A vádlott egy csákánynyéllel, Kisgagarin a tőle elvett baltával kezdte bántalmazni a sértettet, majd Kisgagarin a fejét a szakállánál fogva ütötte a földre, és több alkalommal rá is ugrott. Többek között egy ezüstláncsal ellátott Doxa zsebórát és egy ezüst cigarettatárcát vittek magukkal.

A második szerint az italboltból hazafelé tartó sértettet a vádlott és élettársa a kora esti órákban az utcán támadta meg, majd eszméletlen állapotban vitték a lakására. Előzetes megbeszélésüknek megfelelően ezalatt kéti illetőségű személy IFA tehergépkocsival állt a sértett háza elé, és a járműre 2,5 millió forint értékben antik bútorokat és porcelánokat pakoltak. Az időközben magához tért sértett baltával próbálta őket kikergetni a lakásból, ezért a vádlott az elvett baltával, egyik társa pedig csákánynyéllel kezdte el ütni a sértettet.

Az ifj.**tanú17**nek elmondottak szerint a bűncselekményt az unokatestvérével követte el. Miután a sértett felszólításukra sem volt hajlandó pénzt adni, ököllel „szétverte a fejét”. Unokatestvére egy Zsiguli személygépkocsival beállt a sértett udvarába; ezüst és porcelán étkészletet, bútort és 2 millió forint készpénzt vittek magukkal.

Ezzel szemben **tanú18**nak arról számolt be, hogy a bűncselekményt egyedül követte el. Az italboltból hazafelé tartó sértettel az utcán találkozott, és észrevétlenül követte őt a lakására. Itt a kutatás zajára felriadó és kiabáló sértettet a vádlott - ököllel - legalább kilenc alkalommal megütötte.

A fentebb, a teljesség igénye nélkül idézett vallomásokat értékelve a másodfokú bíróság - elfogadva az elsőfokú bíróságnak e tanúk szavahihetőségével kapcsolatban kialakított álláspontját - arra a következtetésre jutott, hogy az ún. zárvatársi vallomások csak abban a vonatkozásban tekinthetők lényeges terhelő bizonyítéknak, amely valamennyiük közös tartalmi eleme: a vádlott részt vett a **sértett** sérelmére elkövetett cselekményben és értékeinek megszerzése érdekében bántalmazta a sértettet. Nem tulajdonított ugyanakkor jelentőséget e vallomásoknak az elkövetés további részletei tekintetében még akkor sem, ha egyes mozzanataik összhangba hozhatók lettek volna a rendelkezésre álló objektív adatokkal.

Némileg eltérő értékelést igényelt a vádlott élettársának vallomása. **tanú7** kihallgatására különböző eljárásjogi pozíciókban került sor: kezdetben tanúként, majd gyanúsítottként, utóbb különösen védett tanúként, végül ismét tanúként szerepelt a büntetőeljárásban.

A másodfokú bíróság a tényállás kiegészítése és helyesbítése során mindenekelőtt a nyomozás kezdeti szakaszában tett két tanúvallomásának tulajdonított jelentőséget, melyekben részletesen beszámolt a vádlottnak az elkövetést megelőző magatartásáról, illetve a közös lakásból történő távozása és visszaérkezése hozzávetőleges időpontjáról. Az általa elmondottak összhangban voltak a vádlott első, ugyancsak tanúként tett nyomozati vallomásának tartalmával.

Mindezeknek az egyéb bizonyítékokkal történő egybevetése alapján jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a sértett bántalmazására csak a vádlott közös lakásból való távozása, illetve visszaérkezése közötti időben, 20 óra 15 perc és 21 óra 45 perc között kerülhetett sor. Az elkövetési idő pontosabb meghatározását lehetővé tevő bizonyítékot nem sikerült felkutatni.

tanú7 vallomásait áttekintve ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a **sértett** sérelmére elkövetett cselekményről, annak részleteiről csak közvetett ismeretekkel rendelkezik, melyeket részben a vádlottól, részben annak hozzátartozóitól szerzett. A nyomozó hatósággal együttműködve megkísérelte a történetek részletesebb megismerését, az általa készített és a bizonyítás anyagává tett hangfelvételek azonban értékelhető eredményt nem hoztak.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság **tanú7**nak alapvetően a vádlott elmondásán alapuló, az elsőfokú bíróság előtt csak igen bizonytalanul, a nyomozati jegyzőkönyvek többszöri elébetárását követően megerősített vallomását - a zárkatársakéhoz hasonlóan, azokkal azonos érvek alapján - a sértett bántalmazásának részletes rekonstruálására nem találta alkalmasnak.

Ezért mindössze annak rögzítésére szorítkozott, hogy a vádlott a bűncselekményt egyedül, vagy ismeretlenül maradt társával követte el; a sértett ingatlanára a fentebb említett időpontok között azért ment be, hogy a **sértett** pénzét megszerezze; ennek érdekében legalább két alkalommal, nagy erővel, ököllel arcon ütötte a sértettet; a nyugdíjából még meglévő mintegy 30.000 forintot magával vitte. Mellőzte ugyanakkor az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített rohamszerű támadásra, a sértett fenyegetőzésére, az énekeskönyv megszerzésére stb. vonatkozó, bizonyítékokkal kellőképpen alá nem támasztott, feltételezésen alapuló terhelő ténymegállapításokat.

A másodfokú bíróság elutasította a vádlottnak B. Gy, valamint szülei tanúkénti kihallgatását célzó bizonyítási indítványát. Miután a sértett bántalmazásának részleteit illetően a másodfokú bíróság nem vette figyelembe sem ifj.**tanú17**, sem **tanú7** előadását: nincs jelentősége annak, hogy nevezett személyek miért tettek vallomást, illetve rendelkezésre állnak azok az adatok, melyek alapján - az eljárás tárgyát képező további bűncselekmények sértettje - **tanú7** elfogultsága, vallomásainak bizonyító ereje megítélhető.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az ítéleti tényállás 2/a. és 2/d. pontjaiban leírt - **tanú7** sérelmére elkövetett - cselekmények részletei a több évvel, illetve több hónappal a bántalmazásokat követően megindult büntetőeljárás során nem voltak megnyugtatóan, a Be.4.§ (2) bekezdésében írt kétséget kizáró bizonyossággal tisztázhatók.

A bántalmazások tényét a vádlott maga is elismerte, és nem vitatta azt sem, hogy **tanú7** mindkét esetben sérüléseket szenvedett; mindvégig tagadta azonban, hogy ököllel is megütötte volna élettársát.

Miután a **tanú7** vádlott által vitatott állításainak alátámasztására alkalmas további bizonyítékok - különösen orvosi látletet - nem álltak rendelkezésre: a másodfokú bíróság a bizonyítékok egyező adatain alapuló tények rögzítésére szorítkozott. Megállapította továbbá a magánindítvány előterjesztésének időpontját.

A tényállás 3./ pontjában leírtakat a rendelkezésre álló bizonyítékok megnyugtatóan alátámasztották, ezeket az elsőfokú bíróság a logika szabályainak megfelelően értékelte, indokolási kötelezettségének is eleget tett.

E tényállásból az elsőfokú bíróság csak részben következtetett helyesen a vádlott büntetőjogi felelősségére.

Az irányadó tényállás szerint a 2/a. és 2/d. pontokban leírtak mindössze a Btk.170.§ (1) bekezdésében meghatározott testi sértés vétségének megállapítására volnának alkalmasak, mely bűncselekmény a Btk.170.§ (7) bekezdése értelmében csak magánindítványra büntethető.

A Be.173.§ (3) bekezdése szerint magánindítványt attól a naptól számított harminc napon belül kell előterjeszteni, amelyen a jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett. Miután **tanú7** a fenti határidőt lényegesen túllépve terjesztette elő indítványát: az elsőfokú bíróság joghatályos magánindítvány nélkül járt el. Ezért a másodfokú bíróság a 2. rb. a Btk.170.§ (1) bekezdésében meghatározott testi sértés vétsége vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét a Be.373.§ (1) bekezdésének 1/b. pontja alapján hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette (2/a. és 2/d. pont).

A Btk.174.§-ában meghatározott kényszerítés büntettét az követi el, aki más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelemt okoz. A bűncselekmény tehát az eredmény - jelentős érdeksérelem - bekövetkezésével válik befejezetté.

Az irányadó tényállás lényege szerint a vádlott - az utóbb tett teljes hatályú elismerő nyilatkozat szerint a gyermek apja - a néhány hetes gyermeket egy nyilatkozat aláíratását követően az édesanya, **tanú7** akarata ellenére a saját szülei lakására vitte. Pontosán nem tisztázott rövid időn, feltehetőleg néhány percen belül, ugyancsak nem tisztázott okból - önként vagy szülei ráhatására - a gyermeket a helyi gyermekjóléti szolgálatnak adta át.

Bár sem a nyomozó hatóság, sem az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást arra nézve, hogy a háromhetes gyermek pontosan mennyi ideig volt távol anyjától: a másodfokú bíróság megítélése szerint a rendelkezésre álló adatok arra engednek következtetni, hogy a jelentős érdeksérelem még nem következett be, a kényszerítés büntette nem vált befejezetté.

A Btk.17.§ (3) bekezdése értelmében nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése, továbbá az sem, aki az eredmény bekövetkezését önként elhárítja.

A rendelkezésre álló adatok alapján tehát nem lehet megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a kényszerítés büntette befejezetté vált-e, avagy kísérleti szakban maradt-e; illetve - utóbbi esetben - önkéntes eredmény-elhárítás történt-e. Ezeknek a körülményeknek a megnyugtató tisztázása az eltelt időre figyelemmel

nagy nehézséggel és bizonytalan eredménnyel járna, illetve a másodfokú eljárás elhúzódásához vezetne.

Miután ennek a bűncselekménynek a vádlott felelősségre vonása szempontjából - a terhére rótt kiemelkedő tárgyi súlyú cselekmény mellett - nincs jelentősége: a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének vonatkozó részét a Be.377.§-a alapján hatályon kívül helyezte és a Btk.174.§-ában meghatározott kényszerítés büntette tekintetében az eljárást megszüntette.

A büntetőjogi felelősség hiányára alapított jogorvoslati kérelmeket ebben a körben találta megalapozottnak a másodfokú bíróság.

A tényállás 1./ pontjában leírt **sértett** sérelmére elkövetett cselekményt az elsőfokú bíróság nem a büntető anyagi jogszabályoknak megfelelően minősítette.

A **sértett** az irányadó tényállás szerint a sérelmére korábban - a vádlott, illetve ismeretlen személyek által - elkövetett bűncselekmények miatt egyetlen alkalommal sem tett feljelentést; a vádlott fentebb részletezett elítélésére sem emiatt, hanem rendőrrajőr tettenérése folytán került sor.

A **sértett**nek ezt a szokását a vádlott nemcsak ismerte, de a tőle történő pénzszerzés kockázatát csökkentő tényezőjeként számolt is vele; más személyeket is ennek hangsúlyozásával igyekezett a közös elkövetés számára megnyerni. Arra számított, hogy szerencsés esetben erőszak alkalmazása nélkül, legfeljebb azonban a sértett bántalmazása, megverése után hozzájuthat nyugdíjához, és nagy valószínűséggel felelősségre vonástól sem kell tartania.

Az irányadó tényállás szerint a vádlott **sértettet** eszköz nélkül bántalmazta: legalább két alkalommal, ököllel, nagy erővel arcon ütötte. Az ilyen jellegű, eszköz nélküli bántalmazás az általános élettapasztalat szerint nem jár halálos eredménnyel, ennek bekövetkezéséhez a sértett esetében is sorsszerű megbetegedései járultak hozzá. Ezekről a vádlottnak - bár a **sértett** hozzávetőleges életkorát, életvitelét ismerte - nem volt tudomása.

A helyesbített tényállás szerint a sértett bántalmazását számottevő idővel túlélte, halála legkorábban az attól számított egy óra elteltével következett be. Ez alatt az idő alatt nem volt mozgásra, önmentésre képtelen állapotban, lehetősége lett volna arra, hogy az esti órákban a községben segítséget kérjen. Ez esetben életben maradásának is reális esélye lett volna. A segélykérés elmaradása tehát nem önmentésre képtelen állapotára, hanem a fentebb részletezett passzivitására, végső soron arra volt visszavezethető, hogy semmilyen élethelyzetben nem kérte mások segítségét.

Mindezekből nyilvánvaló az is, hogy a helyszínről történő távozásakor a vádlott sem lehetett biztos a sértett halálának bekövetkezésében. Ugyanakkor - erre irányuló egyenes szándéka esetén - az egyértelmű erőfölény birtokában lehetősége lett volna a sértett olyan mértékű, akár eszközös bántalmazására, mely azonnali, illetve bizonyos halálát eredményezi.

A fenti körülményeket összegezve a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem vonható megalapozott következtetés arra, hogy a vádlott akár eshetőleg ölési szándékkal bántalmazta a **sértettet**. Megítélése szerint azonban kellő körültekintés és figyelem mellett számolnia kellett volna azzal, hogy a súlyosan sérült, egyedül élő, leromlott egészségi állapotú, idős sértett - aki sohasem kéri mások segítségét - ebben az esetben is egyedül, segítség nélkül marad, ami életének elvesztésével járó helyzetet eredményezhet.

Ezért a vádlott szóban forgó cselekményeit a Btk.170.§ (1) bekezdésében meghatározott és az (5) bekezdés II. fordulata szerint minősülő testi sértés büntettének, és a Btk.321.§ (1) bekezdésében meghatározott rablás büntettének minősítette.

A vagyon elleni cselekmény minősítése az anyagi büntető jogszabályoknak megfelelően történt.

A büntetés kiszabása körében az elsőfokú bíróság tévesen hivatkozott a bűncselekményeket részben fiatal-, részben pedig felnőttkorban elkövető vádlottal szemben alkalmazandó szabályokra, végső soron a vele szemben irányadó büntetési tétel kereteire.

A következetes ítélkezési gyakorlat szerint ha az elkövető fiatakorban és felnőttkorban elkövetett bűncselekményeit egy eljárásban bírálják el, *nagyobb részt* a felnőtt korúakra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A halmazati büntetés kereteit azonban a fiatakorúakra és a felnőtt korúakra vonatkozó rendelkezések *együttesen* határozzák meg: a fiatakorban elkövetett bűncselekmények büntetési tételeit a Btk.110.§ (1)-(4) bekezdéseinek alapulvételével kell megállapítani, és a halmazati büntetés általános szabályok szerinti megállapításakor erre kell figyelemmel lenni (BH 1974.60. számú eseti döntés; Magyar Büntetőjog Kommentár a gyakorlat számára 246. oldal).

Ennek megfelelően a tényállás 1./ pontjában leírt és a Btk.170.§ (5) bekezdése, illetve a Btk.321.§ (1) bekezdése értelmében egyaránt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények büntetési tétele az elkövetéskor - 2004. január 20-án - fiatakorú, de tizenhatodik életévét betöltött vádlott esetében a Btk.110.§ (1) és (4) bekezdése értelmében egy hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztés.

A tényállás 3./ pontjában szereplő és felnőttkorban elkövetett bűncselekmény büntetési tétele a Btk.316.§ (4) bekezdése szerint - figyelemmel a Btk.40.§ (2) bekezdésére is - két hónaptól három évig terjedő szabadságvesztés.

A vádlottal szemben kiszabható halmazati büntetés tehát a Btk.85.§ (1) és (3) bekezdése értelmében két hónaptól 7 év 6 hónapig terjedhet.

A büntetőjogi felelősség körének változása és a cselekmények eltérő minősítése folytán indokolt volt a büntetés kiszabásánál irányadó körülmények ismételt számbavétele is.

A másodfokú bíróság súlyosító körülményként értékelte, hogy a vádlott visszaesőnek nem minősülő különös bűnismétlő, illetve az elbírált bűncselekmények egyikét büntetőeljárás hatálya alatt követte el. A vádlott kiemelkedő személyi társadalomra veszélyességére utal, hogy a jelen büntetőeljárás megindulását követően elkövetett bűncselekmények miatt is több alkalommal elítélték, lakókörnyezetében tanúsított magatartását nagyfokú agresszivitás, gátlástalanság, az együttélési szabályok semmibevétele jellemzi. További súlyosító körülmény a kettőt meghaladó halmazat, hogy a legsúlyosabb bűncselekményeket idős, egyedülálló, kiszolgáltatott sértett sérelmére, az élet kioltása körében az átlagost meghaladó szenvedést okozva követte el.

Enyhítő körülmény volt ezzel szemben a bűncselekmények elkövetése és elbírálása között eltelt idő, valamint a halálos eredmény vonatkozásában a gondatlanság enyhébb foka.

Ezeket a körülményeket együttesen értékelve a másodfokú bíróság úgy látta, hogy az általános bírói gyakorlattal szemben a vádlott esetében nem alkalmas a legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa (öt év) a Btk.37.§-ában megfogalmazott büntetési célok eléréséhez, ezért ezt meghaladó tartamban határozta meg a szabadságvesztés mértékét, a mellékbüntetés tartamának változatlanul hagyása mellett.

A súlyosbítást célzó ügyészi fellebbezés nem volt megalapozott.

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát a Btk.43.§ a) pontja alapján börtönben állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete helyesbítést igényelt a bűnjelek vonatkozásában is. A másodfokú bíróság nem találta indokoltnak a kézzel írott levelek megsemmisítését, hanem azoknak az iratok mellékleteként történő kezelését rendelte el.

Az eljárás megszüntetésére figyelemmel a másodfokú bíróság a **tanú7** sérelmére elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos bűnügyi költség összegével

csökkentette a vádlottat terhelő bűnügyi költség összegét, ezzel helyesbítette a vádlott, illetőleg az állam által viselendő bűnügyi költség mértékét.

A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be.372.§ (1) bekezdése alapján a büntetőjogi felelősség körét a bűncselekmények minősítését, a büntetés kiszabását, valamint a bűnjeleket és a bűnügyi költséget érintő részében megváltoztatta, egyéb törvényes rendelkezéseit a Be.371.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta azzal, hogy a Be.258.§ (2) bekezdés d) pontja alapján rögzítette a vagyon elleni bűncselekmény Btk. szerinti megnevezését, minősítését.

A Be.381.§ (1) bekezdése alapján köteles a vádlott a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

A vádlott az elbírált bűncselekményeket a Paksi Városi Bíróság Bkf.124/2006/6. számú összbüntetési ítéletének alapítéleteit képező határozatok jogerőre emelkedése előtt követte el. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságot a Be.574.§-ában szabályozott különleges eljárás lefolytatására hívta fel.

P é c s, 2008. október 7.

Dr.Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr.Halász Etelka s.k. előadó bíró, Dr.Túri Tamás s.k. bíró